

דגם תשובות – בית, חינוך ומשפחה – עולים חדשים – מס' 005374, קיץ תשפ"א

הערה למעריך: הכתוב בסוגריים מרובעים אינו מחייב את הנבחן.

פרק ראשון

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 1-5.

1. "טובים השנים מן האחד"

- א.** – שהשאיפות והמטרות שלהם משותפות.
– שהם יכולים לקיים משפחה, לגדל ולחנך ילדים בשותפות מלאה.
[למעריך: על התלמיד לכתוב שני פרטים; לקבל תשובות נכונות נוספות].
(עמ' 17)
- ב.** (1) אדם שאין לו אישה אינו שלם [הוא חסר] מכיוון שהוא אינו יכול למלא את תפקידו. [לקבל: אין זה טבעי לאדם לחיות בלי אישה. מסגרת הנישואין מזכה כל אחד מבני הזוג בתמיכה ובאמון הדדי ומאפשרת להם להשיג דברים שהם לא היו יכולים להגיע אליהם בכוחות עצמם].
(2) נתינה הדדית גורמת לאהבה בין בני זוג ["כי הנותן יאהב"]. אולם ברגע שיתחילו לדרוש דרישות זה מזה – האהבה תִפְסֵק [ואושרם יתרחק].
(עמ' 18)
- ג.** החובה: לא להיבטל מלפרות ולרבות כל זמן שיש בו כוח.
סיבות:
– כל המוסיף נפש אחת בישראל כאילו בנה עולם.
– הקב"ה ברא את העולם כדי שבני האדם יקיימו את המין האנושי, יישבו את העולם ויפתחו אותו מבחינה מוסרית, ובכך יתגדל שמו של הקב"ה ויהיה העולם מקום ראוי להשראת שכינה. לכן יש עניין להרבות בהולדת ילדים. [הערה למעריך: לקבל גם חלק מן המשפט כתשובה].
[הערה למעריך: על התלמיד לכתוב סיבה אחת].
(עמ' 25)

2. יצר ויצירה

- א.** (1) לא נמצאה ביצה בת יומה בכל ארץ-ישראל.
(2) בזכות יצר זה נוצרים חיים חדשים. ללא יצר זה העולם עומד מלכת.
(עמ' 34)
- ב.** באש של יצר הרע (כמו החמדה, התאוה, הכעס, הגאווה והקנאה) אדם ילחץ את עצמו לפעולת המצווה ולעשיית מעשים טובים [הערה למעריך: לקבל גם דוגמה כתשובה] (שם).
- ג.** הקושי: מדוע ההנחיה לאדם היא להיות עז כנמר, שהוא חיה טורפת, ולא כאחד מגדולי ישראל?
התשובה: ההנחיה לאדם היא שדווקא אם יהיה עז כנמר יוכל להפוך את התאוות הרבות לכלים שישמשו להוצאת מעשים טובים מן הכוח אל הפועל.
(עמ' 34-35)

3. יצר ויצירה

- א. (1) ההסתכלות בעריות היא עוון גדול כיוון שהיא גורמת לאדם לעבור עבירה. [לְקַבֵּל: ההסתכלות בעריות מרגילה את המתבונן לראות באישה אובייקט מיני, חפץ, ולא אדם בעל תוכן ומהות – עמ' 38.]
- ב. (2) אדם יכול לחשוב שהסתכלות בעריות אינה עבירה כי הוא לא עשה מעשה ["שהוא אומר: וכי בעלתי או קרובתי אצלה?"]. (עמ' 36)
- ג. — להתקין תוכנות שחוסמות ומסננות תכנים לא ראויים.
— להגביר את המודעות האישית לסכנות.
— לשלוט טוב יותר על יצרים אלה.
— לא להיכנס למקומות שבהם יהיה קשה מאוד לעמוד בניסיון. [הערה למעריך: על התלמיד לכתוב שתי דרכים.] (עמ' 37)
- ג. לדבר בכבוד; להימנע מקלות ראש; להימנע מתנועות בעלות רמיזה מינית; להימנע מחיבוק, נישוק ונגיעה; להימנע מהסתכלות לשם הנאה; לכבד את האחר ולא לפגוע בו; לא להשפיל ולא להטריד (עמ' 49). [הערה למעריך: על התלמיד לציין שתי הוראות.]

4. קידושין ונישואין

- א. (1) החלקים של ברכת האירוסין: איסור עריות, איסור קשרי אישות בין המאורסים, היתר קשרי אישות לאחר חופה וקידושין. [הערה למעריך: על התלמיד לכתוב את הנושא של שני חלקים.]
- ב. (2) המשמעות: ביטוי לקדושת עם ישראל באמצעות בניית הקשר הזוגי על ידי חופה וקידושין. (עמ' 71)
- ג. לראות את החתן נותן לכלה טבעת, ולשמוע שהוא אומר לה "הרי את מקודשת לי..." (עמ' 74).
- ג. את הכתובה נוהגים לקרוא בין שלב הקידושין ובין שלב הנישואין [מייד לאחר שאמר החתן "הרי את מקודשת לי..."]. קריאת הכתובה בשלב זה נועדה להפריד בין שלב הקידושין ובין שלב הנישואין. (עמ' 75)

5. הסכם קדם-נישואין; עגונה

- א. (1) "הסכם ממון" נועד להסדיר בין בני הזוג את ענייני הרכוש במקרה של גירושין. "הסכם לכבוד הדדי" הוא התחייבות הדדית שאם בני הזוג יעמדו בפני מצב של משבר בחיי הנישואין, הם לא יעכבו את הגירושין מעבר לזמן סביר ומקובל. שני הצדדים מתחייבים להתאמץ לשקם את חיי הנישואין לפני החלטה סופית על גירושין [כולל טיפול זוגי לשניהם]. כמו כן "הסכם לכבוד הדדי" כולל גם הסכמות ממוניות בנוגע להסדרי חלוקת רכוש במקרה של גירושין. [הערה למעריך: על התלמיד להסביר אחד מן ההסכמים האלה.]
- ב. (2) מומלץ להתייעץ עם רב או דיין או עם אדם הבקי בתחום זה כדי שלהסכמים אלה יהיה תוקף הלכתי. (עמ' 157)
- ג. (1) החשיבות: האישה תוכל להמשיך בחייה ותוכל להקים משפחה חדשה.
(2) — לאחר השואה, נשים לא ידעו מה עלה בגורל בעליהן במלחמה.
— בעקבות מלחמת השחרור ומלחמת יום הכיפורים, נעדרו חיילים.
— בעקבות אסון הצוללת "דקר", נעלמו גופות הימאים במי הים.
— בעקבות אסון מגדלי התאומים, גופות יהודים שהיו שם לא נמצאו או לא זוהו. [הערה למעריך: על התלמיד לציין אירוע אחד, ולכתוב מדוע נהיו נשים עגונות באירוע זה.] (עמ' 158-159)

פרק שני

על הנבחן לענות על שלוש מן השאלות 6-10.

6. "טובים השניים מן האחד"

- א. (1) הם שווים בצלם א-לוהים שבהם.
 (2) הבדל בין האיברים של האיש והאישה אין הבדל פסיכולוגי.
 (עמ' 21)
- ב. — בהריון ובלידה יש צער וקושי ולעיתים גם סיכונים, והתורה אינה מצווה לקיים מצווה שיש בה צער וסכנה.
 — הקב"ה הטביע בייחוד באישה את הרצון לזוגיות, ולכן אילו אישה הייתה מצווה בפרייה ורבייה, והיה מתברר שבעלה עקר — היה עליה להתגרש מבעלה האהוב ולהינשא לאדם אחר, שיכול להוליד, וזהו ציווי שנוגד את הטבע האנושי, ולכן התורה לא ציוותה עליו.
 [הערה למעריך: לקבל גם את הטעם: לאישה יש תשוקה טבעית להורות, ולכן אין צורך לצוות ציווי חיצוני על כך].
 (עמ' 27)

7. מצוות עונה

- א. מצוות עונה: הקשר הפיזי בין איש לאשתו שהוא מצווה, אין: חיי אישות.
 מצווה זו נקראת כך כי היא מתקיימת בזמנים מסוימים. עונה = זמן, עת.
 (עמ' 118)
- ב. המטרות של מצוות עונה:
 — אמצעי לקיום מצוות פרייה ורבייה.
 — קשר היוצר ומאפשר חיבור עמוק בין בני זוג.
 (שם)

8. טומאה וטהרה

- א. הקושי: למה כתוב "ימים רבים", הרי מדובר רק על שבעה ימים?
 תשובת המדרש: ימים אלה הם ימי צער בגלל הפרישה מן הבעל ולכן הם נקראים "ימים רבים".
 (עמ' 129)
- ב. הגבורה של "הנער הצעיר": הנער הצעיר נמשך מאוד לאשתו החדשה אך מכיוון שראתה דם, הוא אינו קרב אליה, ולמרות הפיתוי ואף על פי שאיש לא ידע על כך — הוא מתגבר על יצרו (עמ' 132).

9. כיסוי ראש

- א. ההקפדה המיוחדת של קמחית הייתה שלא ראו קירות ביתה את שיער ראשה.
 שכרה של קמחית בעבור הקפדה זו לפי דבריה היה ששבעת בניה שימשו בכהונה גדולה.
 (עמ' 146)
- ב. כאשר היא לבדה או עם משפחתה הקרובה — מותר לה ללכת ללא כיסוי ראש.
 כאשר נמצאים אנשים זרים בבית — חייבת לכסות את ראשה.
 (שם)

10. שאלות קצרות

על הנבחן לענות על שניים מן הסעיפים א-ג.

- א.** איש ואישה רשאים להיות יחד באותו חדר אם נמצא איתם ילד מכיוון שילד אינו שומר סוד, והאיש והאישה יתביישו ממנו ולא יעברו עבירה (עמ' 43).
- ב.** גם הגדולים לא חיו במנוחה מן היצר הרע, אלא, אדרבה, חוו מלחמות ומאבקים פנימיים, נפילות והתגברויות, עד שהגיעו למעלה שהגיעו אליה (עמ' 51-52).
- ג.** "סוגה בשושנים": גדורה בשושנים. אומנם גדר של שושנים היא גדר, אך השושנים אינן מחסום של ממש למי שרוצה לעבור את הגדר. כך גם בהרחקות שבין איש לאשתו: ההלכות יוצרות גדר כדי לשמור מן העבירה, אבל קל לפרוץ גדר זו, ושמירתה מסורה לליבם של בני הזוג (עמ' 131-132).

פרק שלישי

על הנבחן לענות על שלוש מן השאלות 11-15.

11. "טובים השניים מן האחד"

- א.** (1) הם שווים בצלם א-לוהים שבהם.
 (2) הבדל בין האיברים של האיש והאישה אין הבדל פסיכולוגי.
 (עמ' 21)
- ב.** — בהריון ובלידה יש צער וקושי ולעיתים גם סיכונים, והתורה אינה מצווה לקיים מצווה שיש בה צער וסכנה.
 — הקב"ה הטביע בייחוד באישה את הרצון לזוגיות, ולכן אילו אישה הייתה מצווה בפרייה ורבייה, והיה מתברר שבעלה עקר — היה עליה להתגרש מבעלה האהוב ולהינשא לאדם אחר, שיכול להוליד, וזהו ציווי שנוגד את הטבע האנושי, ולכן התורה לא ציוותה עליו.
 [הערה למעריך: לקבל גם את הטעם: לאישה יש תשוקה טבעית להורות, ולכן אין צורך לצוות ציווי חיצוני על כך].
 (עמ' 27)

12. מחויבויות שבין איש לאשתו

- א.** הבעל חייב לספק לאשתו אוכל, לדאוג לאשתו לבגדים ולבית, לחיות עם אשתו חיי אישות (עמ' 87).
ב. (1) החובות של האישה הן: לתת לבעל את הכנסותיה, לשאת בעול עבודות הבית.
 [הערה למעריך: על התלמיד לכתוב חובה אחת].
 (2) חכמים חייבו את האישה בחובות מסוימות כלפי בעלה כדי ליצור שותפות ואיזון במבנה הבית ובתפעולו, ובכך למנוע מצב שבו יחוש הבעל כי רק הוא נושא בנטל החובות בבית ויבואו בני הזוג לידי איבה.
 (עמ' 88-89)

13. קרבה בין האיש לאישה

- א.** מצוות עונה: הקשר הפיזי בין איש לאשתו שהוא מצווה, אין: חיי אישות.
 מצווה זו נקראת כך כי היא מתקיימת בזמנים מסוימים. עונה = זמן, עת.
 (עמ' 198)
ב. המטרות של מצוות עונה:
 — אמצעי לקיום מצוות פרייה ורבייה.
 — קשר היוצר ומאפשר חיבור עמוק בין בני זוג.
 (שם)

14. סוגה בשושנים – קרבה וריחוק בחיי הזוגיות

- א.** הקושי: למה כתוב "ימים רבים", הרי מדובר רק על שבעה ימים?
 תשובת המדרש: ימים אלה הם ימי צער בגלל הפרישה מן הבעל ולכן הם נקראים "ימים רבים".
 (עמ' 209)
ב. הגבורה של "הנער הצעיר": הנער הצעיר נמשך מאוד לאשתו החדשה אך מכיוון שראתה דם, הוא אינו קרב אליה, ולמרות הפיתוי ואף על פי שאיש לא ידע על כך — הוא מתגבר על יצרו (עמ' 211-212).

15. שאלות קצרות

על הנבחן לענות על שניים מן הסעיפים א-ג.

- א. איש ואישה רשאים להיות יחד באותו חדר אם נמצא איתם ילד מכיוון שילד אינו שומר סוד, והאיש והאישה יתביישו ממנו ולא יעברו עבירה (עמ' 43).
- ב. "סוגה בשושנים": גדורה בשושנים. אומנם גדר של שושנים היא גדר, אך השושנים אינן מחסום של ממש למי שרוצה לעבור את הגדר. כך גם בהרחקות שבין איש לאשתו: ההלכות יוצרות גדר כדי לשמור מן העבירה, אבל קל לפרוץ גדר זו, ושמירתה מסורה לליבם של בני הזוג (עמ' 211-212).
- ג. הפסק טהרה, שבעה נקיים וטבילה (עמ' 212).